

Perspectiva de la serra de Tramuntana, amenaçada per l'expansió turística. Tres de cada quatre alemanys que visiten Mallorca hi volen comprar una casa.

Conxorxa contra els parcs a Mallorca

La intenció del govern balear de construir parcs per protegir els espais de major valor natural ha trobat l'oposició dels pagesos, encesos per les empreses constructores i els grans propietaris. Les seves finques són les més cobejades pels alemanys rics.

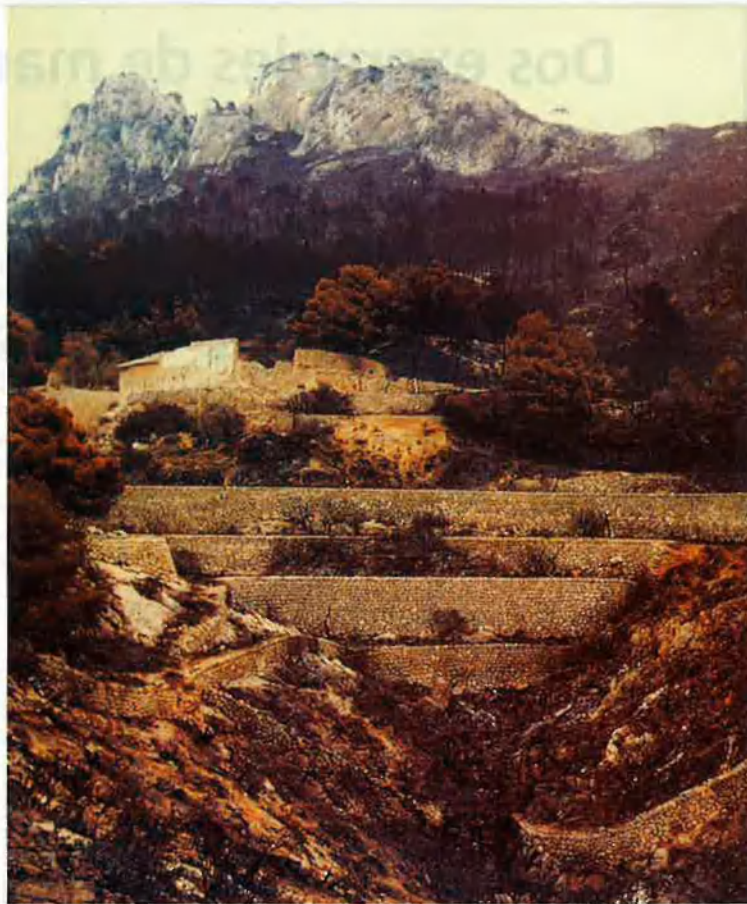
Una de les promeses electorals del Pacte de Progrés era la constitució d'un gran parc a la serra de Tramuntana. Arribats al poder l'estiu passat, a aquest projecte s'hi ha afegit recentment la creació del Parc de la Península d'Artà, per tal de protegir una serra que acumula més del 50% dels incendis que afecten Mallorca (la majoria intencionats, se-

gons que demostra un estudi de la UIB). La pau social necessària per a tirar endavant tots dos projectes s'ha romput: els grans propietaris de la Tramuntana i sectors estretament lligats a empreses constructores i hoteleres del Llevant han encès els pagesos més modestos i una bona part dels habitants de les poblacions afectades amb mentides sobre les calamitats amb què

aquests parcs afligiran la seva vida i perjudicaran les seves possessions. Les finques d'aquests grans propietaris de la Tramuntana són les més cobejades pels alemanys d'alt poder adquisitiu. Amb la instauració dels parcs, els grans terratinents veuen amenaçada la possibilitat de poder-se vendre les finques i que els les paguin, en gran part, en doblers negres. A més, im-

portants empreses constructores de Llevant veuen perillar la possibilitat de continuar construint al ritme que han seguit fins ara. Per l'interès d'uns pocs, la gent de la zona de Llevant i Tramuntana pot perdre l'oportunitat de millorar el nivell de vida, el propi i el de tots els mallorquins. Els parcs de la Garrotxa i el Montseny són exemples d'allò que podrien ser les serres de Llevant i de Tramuntana.

El darrer dissabte d'abril, de dues a tres mil persones (segons les fonts) es varen manifestar a Palma clamant contra els parcs naturals i exigint ajuts al sector lleter i per la sequera (la Unió de Pagesos no va acudir a la convocatòria perquè considerà que la manifestació s'havia polititzat en excés). La majoria dels 110 tractors que hi varen participar havien sortit de les zones de Llevant i Tramuntana, que és on el govern del Pacte de Progrés vol crear dos parcs naturals. Durant aquests darrers mesos, tant la Federació Agrícola Ramadera Balear (FARB), com l'Associació Agrària i l'Associació de Defensa de Llevant, constituïdes fa poc, han organitzat un seguit de reunions amb pagesos dels indrets afectats per dir-los que, si es fan els parcs, la vida dels qui hi tinguin terres canviarà completament, basant-se en estudis efectuats pels seus "serveis jurídics" (uns serveis, si existeixen, especialitzats en la manipulació i en la mentida, com comprovarem més endavant). Els han explicat que, quan es faci el parc, el govern tindrà dret preferent a l'hora d'adquirir qualsevol propietat que es vulgui vendre dins el parc. Que s'hi prohibiran tota casta de construccions i de modificacions dels edificis existents. Els han arribat a dir que els agricultors estaran tan controlats que el director del parc els dirà què poden sembrar i què no, si poden podar els arbres o no, i, fins i tot, que no podran aplegar els ous de les gallines! Segons la FARB, dins el parc, de nit, serà prohibit d'encendre-hi llums i de fer-hi renou. No s'hi podrà passejar amb animals, ni pescar o caçar, ni fer-hi acampades, ni col·locar-hi cartells o anuncis... (Quan vaig comentar aquestes amenaces

Finca la Trapa, a Mallorca, cremada. La forta especulació urbanística és darrere dels incendis intencionats, segons indica un estudi de la UIB.

a Eudald Formatger, batlle de Viladrau [Osona], població situada dins el Parc Natural del Montseny, em demanà l'adreça dels diaris de Mallorca per poder fer una carta al director explicant que tot això era fals. La reacció de Toni Vidal, un pagès de quaranta-tres anys de la Canya, un municipi englobat dins el Parc Natural de la Garrotxa, va ser similar; fins i tot, va assegurar-me que ell i molts companys ja no serien pagesos, si les seves terres no es trobassin emparades pel Parc).

Sorprenentment, aquest discurs fals i alarmista ha calat a fons entre la pagesia de Llevant i Tramuntana. Tant, que el batlle de Sant Llorenç ha rebut amenaces de mort, si no feia sortir del Pla d'Ordenació de Recursos Naturals (PORN) el seu municipi. Des de fa uns quinze dies, Sant Llorenç s'ha convertit en el primer ajuntament que surt del PORN i renuncia, per tant, a tenir una part del seu territori dins el Parc Natural de Llevant. A Son Servera, dimecres de la setmana

passada, unes dues-centes persones es van congrega davant la casa de la vila demanant el mateix. Durant la concentració, els regidors del Partit Popular, ara a l'oposició, varen sortir al balcó de la casa gran, acompanyats de la persona que dirigeix el moviment contra el parc de Llevant, per discursar i explicar que havien demanat la convocatòria d'una sessió plenària extraordinària perquè el consistori es definís sobre el PORN i el parc natural. Curiosament, aquest mateix partit, al poble del costat, Artà, va incloure un punt en el programa electoral de les darreres municipals demanant la creació del Parc Natural d'Artà per defensar-se dels greus incendis que asolen el municipi un any i un altre (el darrer va ser l'estiu passat, i va afectar unes 800 hectàrees).

Més de dues dècades de crisi.

Fa més de vint anys que el camp de les illes va enrere. És el gran oblidat. Molts pagesos han acabat venent-se les terres als alemanys,

Dos exemples de manipulació de la llei

Heus ací dos exemples de textos, originalment en castellà i que difonen les associacions que es mouen contra els parcs, acarats amb la lletra exacta de la llei.

Text difós per l'Associació de Defensa del Llevant:

"[...] la utilització del sòl amb fins agrícoles, ramaders o forestals s'ha d'orientar al manteniment del potencial biològic i al respecte dels ecosistemes, i en tot cas hi ha de prevaler l'interès públic sobre el privat" (art. 9 de la llei)" [*cometes i subratllat originals*].

Text de l'article 9 de la Llei 4/1989:

"1. La utilització del sòl amb fins agrícoles, forestals i ramaders s'haurà d'orientar al manteniment del potencial biològic i de la seva capacitat productiva, d'acord amb els ecosistemes de l'entorn.

"2. L'acció de les administracions públiques en matèria forestal s'orientarà a aconseguir la protecció, la restauració, la millora i l'aprofitament ordenat de la muntanya, sigui quina sigui la seva titularitat, i la seva gestió tècnica haurà d'estar d'acord amb les seves característiques legals, ecològiques, forestals i socioeconòmiques, i en tot cas hi haurà de prevaler l'interès públic per so-

bre del privat" [*subratllats els fragments que el text difós per l'Associació no transcriu; és especialment revelador que amaguin l'exigència de mantenir la productivitat dels usos agrícoles, ramaders i forestals, i el fet que ha de prevaler l'interès públic sobre el privat només en les accions relatives a matèria forestal de muntanya*].

Text de l'Associació per la Defensa del Llevant: "[la creació d'un parc] implica la declaració d'utilitat pública a efectes expropiatoris de tota mena de béns i drets situats dins el parc. (art. 10 de la llei)" [*subratllat original*].

Text del punt 3 de l'article 10 de la Llei 4/1989:

"La declaració d'un espai protegit implica la declaració d'utilitat pública, a efectes expropiatoris, dels béns i drets afectats, i la facultat de l'administració competent d'exercir els drets de templeig i de retracte en les transmissions oneroses *inter vivos* sobre els terrenys situats a l'interior del parc".

N'hi ha prou de comparar "tota mena de béns i drets situats dins el parc" amb "els béns i drets afectats". La qüestió dels drets de templeig i de retracte és un dels arguments que presenten de manera més negativa.

vist que amb prou feines si produeixen res. Però per què es manifesten ara i han callat aquestes dues darreres dècades? La resposta s'ha de cercar en l'amenaça que representa per als grans propietaris de l'indret la creació dels dos grans parcs de Mallorca. Ells han estat l'espuma que ha encès el foc dels rumors i les mentides entre la població en general i entre agricultors i pagesos, un sector especialment sensible, després d'aquest any de greu sequera i de dues dècades d'oblit.

La pressió dels alemanys per aconseguir un bocí de terra a Mallorca, lluny de minvar, augmenta. La Conselleria de Turisme del Govern Balear feia pública, fa uns quants dies, una enquesta als turistes alemanys amb aquest sorprenent titular: "3 de cada 4 turistes alemanys que visiten l'illa hi

volen comprar una casa". Segons els comptes de la Conselleria, 1.500.000 alemanys aspiren a tenir una segona residència mallorquina. Les mesures urbanístiques aprovades pel Pacte de Progrés han crispat un sector de grans terratinents. Una llei aprovada abans d'acabar l'any passat, els impedeix de parcel·lar les grans finques. Totes les que són que cauen dins l'ANEI (Àrea Natural d'Especial Interès) no es poden parcel·lar per urbanitzar-les. Aquest sector de la "pagesia" (més que de pagesos, hauríem de parlar de grans propietaris, molts d'ells descendents directes de la noblesa mallorquina, els anomenats "botifarres") és el que ha impulsat la conxorxa contra els nous parcs naturals de Mallorca. És un sector molt acostat al PP i, concretament, a l'ex-president Gabriel Canellas. Curiosament,

l'actual gerent de la FARB és Carles Pizà, que fou gerent de l'Institut Balear de la Natura (IBANAT) durant el govern popular, empresa pública responsable de la gestió dels Parcs Naturals, entre els quals hi ha el petit Parc de Mondragó, un exemple de mala gestió. Sorprenentment, els propietaris privats dels terrenys s'han deixat manipular per la FARB –dirigida pels causants de les seves penúries– i ara són el penó de la lluita antiparc. Els propietaris de grans finques veuen que ara les subvencions europees no van a parar sempre als mateixos. El gerent anterior de l'IBANAT també coordinava els ajuts europeus amb l'Agrupació Forestal del Mediterráneo. Ara mou les peces des de la FARB. Amb aquest assessor expert, no és estrany que la campanya hagi estat un èxit en alguns sectors. Movent-

se ràpid, abans que es definís quines terres quedaven dins els parcs i quines no, han aconseguit de fer córrer la por entre una gran part dels pagesos de Llevant, Migjorn i Tramuntana i, fins i tot, entre la població general. Han aprofitat el buit d'informació per sembrar desinformació. Una de les parts de la història més manipulada i que més temor crea és la que fa referència al dret de tempteig i de retracte. El dret de tempteig és el que té una persona d'adquirir una cosa amb preferència a un tercer pel mateix preu convingut entre el propietari i aquest tercer. El retracte és el dret d'adquisició preferent que correspon a una persona sobre una cosa venuda, en les mateixes condicions del contracte de compra-venda efectuat. La qüestió és que si és l'administració qui exerceix aquests drets, el bé objecte de transacció s'ha d'escripturar al preu real de la venda, cosa que impedeix el frau fiscal, consistent a pagar amb diner negre bo i escripturant el bé a un preu més baix. De tota manera, aquests drets, els té l'administració en molts altres casos, i Hisenda els té sempre. El director general de Biodiversitat ja ha manifestat que no pensen reclamar-los. La Llei 4/1989 també és molt clara: estableix la "facultat de l'administració competent d'exercir els drets de tempteig i retracte"; no diu pas, contràriament al que prediquen els de l'Associació, que l'administració tingui el deure d'exercir aquests drets, que, com tots els drets, són renunciabls.

Tenint en compte les grans sumes que els alemanys paguen en doblers negres quan compren les finques de Mallorca, és normal que els qui compten vendre's la finca més endavant hi vegin una amenaça. Així i tot, les finques de més de 100 hectàrees de la Serra ja són afectades per aquest dret des del 1945, un dret que ni les Balears ni l'estat mai no ha invocat.

Unes petites reformes legals més i, sobretot, allò que ha de venir (moratòria urbanística, control del creixement, etc.) han posat nerviosos els sectors acostumats a especular i a xapar les illes com si fossin un pastís. És el cas d'algunes

empreses constructores i hoteleres de Llevant afins al PP, amb les qui no tenien cap problema per dur endavant els seus projectes, fos quin fos l'impacte ambiental. Fins que no es va començar a parlar de parcs estaven convençuts que tornarien a arribar temps políticament més propicis per als seus interessos; un pacte renovat entre el PP i Unió Mallorquina que desballestaria el Pla Territorial de Mallorca. Per ells, el Pacte de Progrés és un mal temporal, però la declaració dels parcs pot ser un entrebanc a l'hora de tornar enrere.

Projectes estrella com els parcs naturals o l'ecotaxa han estat agafats pels sectors amb més interessos com una amenaça. Els instigadors de la dreta més profunda els han fet creure que la situació de crisi que viu el camp mallorquí no és culpa del govern anterior (setze anys de poder), sinó d'aquests que fa vuit mesos que hi són. I s'ho han cregut.

A sobre, el govern no ha sabut reaccionar-hi a temps. No ha portat la iniciativa i s'ha dedicat a contestar i rebatre acusacions.

Encara no es duu a terme una vera i profunda campanya d'informació, que expliqui als pagesos i als veïns de la Serra que un parc natural no ho prohibeix tot, sinó que és una oportunitat, potser l'única, de poder oferir una compen-

sació a les persones o famílies que durant generacions i generacions han conservat els paratges més bells de l'illa, aquestes postals que els turistes hi vénen a cercar i que fan guanyar tants de doblers als hotelers i als *tour operators*. El Principat de Catalunya continua essent un referent de com podrien anar les coses a Mallorca: aquest 18 de maig els responsables del Parc Natural de la Garrotxa tenen una reunió de consulta i informació amb els representants del comerç i les entitats de Sant Feliu de Pallerols (abans s'havien vist amb propietaris, pagesos, industrials i constructors). Fins ara, només una part d'aquest municipi queia dintre aquest parc, creat l'any 1982. Quasi vint anys després és l'Ajuntament de Sant Feliu de Pallerols qui ha sol·licitat l'aplicació del parc a tot el municipi. De totes formes, quan es va començar a parlar de crear el Parc Natural de la Garrotxa, també corrien rumors de tota casta. Fins i tot hi va haver gent que començà a talar el bosc per por de no poder-ho fer més tard. El temps els ha demostrat que van córrer debades: al Parc Natural de la Garrotxa encara hi ha explotacions forestals, s'hi poden collir bolets, hi poden passejar els cans, hi poden encendre llum de nit...

Una altra imatge de la serra de Tramuntana. Sectors propers a Gabriel Canellas han impulsat la conxorxa contra els nous parcs naturals de Mallorca.

Miquel Piris